

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

KMETIJSKO GOZDARSKI ZAVOD
NOVO MESTO

Šmihelska cesta 14
8000 Novo mesto
tel.: (07) 373-05-70, fax: (07) 373-05-90

TEHNOLOŠKI IN VARSTVENI UKREPI PO TOČI

13.05.2026

Po neurju s točo, ki je v torek, 12. maja 2026, pustošilo na širšem Dolenjskem in Posavju predlagamo pridelovalcem dodatne tehnološke ukrepe pri nadaljnjem delu s kmetijskimi kulturami.

V okviru posameznih kmetijskih panog spodbujamo k izvajanju sledečih tehnoloških ukrepov:

POLJEDELSTVO

Med poljščinami je prizadetost po toči najbolj izražena pri koruzi, najpomembnejši krmni poljščini, ki je trenutno v razvojni fazi od 2 do 5 listov. Izkušnje kažejo, da poškodbe po toči, kot so uničenje listov, delni lomi stebel ali poleganje rastlin, praviloma ne povzročijo večjih izgub pridelka. Zaradi velike regenerativne sposobnosti lahko koruza tudi po popolnem uničenju listov izgubi le do 20 % pridelka, pri približno polovičnem uničenju listne mase pa je pričakovan izpad pridelka do 12 %.

Iz tega izhaja, da tako poškodovanih posevkov praviloma ni smiselno preorati in ponovno sejati, saj bi to pogosto povzročilo še večje zmanjšanje pridelka. Poleg tega je pri poznejši setvi vprašljivo doseganje fiziološke zrelosti in pravočasnost spravila. Posledice poškodb listne mase se lahko kasneje pokažejo v manjši višini rastlin, manjšem številu listov ter nižji vsebnosti beljakovin v zrnju.

V posevkih koruze priporočamo poudarek na ustrezni oskrbi posevka z okopavanjem in dognojevanjem z dušikom, saj lahko s tem zmanjšamo posledice nastale škode na najmanjšo možno mero.

- Žita je toča zajela v fazi cvetenja ječmena oziroma v začetku klasenja pšenice. Škode so lahko velike predvsem zaradi poleganja posevkov in odtrganih klasov. V močno poškodovanih posevkih priporočamo zeleno maso pokositi ali zmulčiti ter jo plitvo podorati. Na tako pripravljene njive je še vedno možno posejati koruzo (do zrelostnega razreda FAO 310 za pridelavo zrnja), ajdo, sojo, proso, lucerno, detelje, trave, njihove mešanice ali druge strniščne dosevke.

Na strniščih se lahko v primeru močne zapleveljenosti s trajnimi pleveli izvede tudi ustrezne ukrepe razpleveljanja, sicer pa priporočamo čim hitrejšo setev strniščnih dosevkov.

- Na travinju, ki ga je toča prizadela pred odkosom, priporočamo izvedbo odkosa oziroma vsaj čistilne košnje ter nato blago dognojevanje z dušikom v količini do 40 kg N/ha (npr. do 15 m³ gnojevke/ha).

- Pridelovalce srednje poznih sort krompirja, pri katerih je bila poškodovana cima, opozarjamo na nujnost ustreznega varstva pred krompirjevo plesnijo. Poškodovana cima se lahko v naslednjih 14 dneh uspešno obraste, če ne pride do okužbe s plesnijo ali črno listno pegavostjo. Fungicidom priporočamo dodatek aminokislinskih pripravkov za povečanje odpornosti rastlin.

Posebno pozornost je treba nameniti srednje zgodnjim sortam krompirja, predvsem glede sposobnosti obraščanja cime in vpliva poškodb na kakovost gomoljev. Pri zgodnjih sortah krompirja je obraščanje cime manj verjetno, zato je rast gomoljev praviloma že zaključena.

- Pred izvajanjem tehnoloških ukrepov na njivah je treba počakati, da se tla dovolj osušijo za prehod mehanizacije. Prehitra vožnja po mokrih tleh lahko povzroči dodatno škodo zaradi zbitosti tal in posledično zmanjša njihovo rodovitnost.

- Glede na to, da so neurja povzročila tudi velike škode zaradi odnašanja rodovitnega sloja tal oziroma vodne erozije, priporočamo izvajanje trajnejših protierozijskih ukrepov na njivskih površinah, kot so:

- pestrejši in širši kolobarji namesto monokultur koruze,
- vključevanje dosevkov, zlasti prezimnih, za stalno pokritost tal,
- povečanje vsebnosti humusa v tleh,
- izvajanje prečne obdelave glede na naklon terena,
- uvajanje ohranitvene obdelave tal namesto klasičnega oranja,
- vzpostavljanje varovalnih travnih pasov in razorov ob zaključkih njiv.

VRTNARSTVO

Vrtnine, ki so bile v tem času poškodovane od toče so v različnih razvojnih fazah. (solata v različnih fazah od sadike do rozete, zelje od sadik do sredine formiranja glave) Škoda se razlikuje tudi od intenzivnosti in moči vetra. Če poškodovanost ni prevelika, odstranimo poškodovane dele rastlin in jih čim prej zavarujemo z dovoljenimi sredstvi za varstvo rastlin (priporočamo kontaktna sredstva ali kombinacijo kontaktnega in sistemičnega sredstva), da preprečimo glivične okužbe. Izbira je odvisna od registracije sredstev za posamezno vrtnino in fenofaze vrtnine. Za izboljšanje odpornosti in celjenje priporočamo uporabo biostimulantov, ki vsebujejo alge in rastlinska hranila. Vlažno vreme, ki bo sledilo dnevu po toči pospeši razmnoževanje rastlinski bolezni, tudi bakterijskih.

Priporočamo sledeče:

- Posevke je potrebno temeljito pregledati, ko se vrtnine posušijo.
- Kjer so poškodbe večje, priporočamo odstranitev poškodovanih plodov/glav, saj so le te v nadaljnjem razvoju lahko vir okužb. Poškodovane dele odstranjujemo v suhem vremenu z ostrim rezilom. Če so poškodbe manjše, jih ne odstranjujemo. V obeh primerih svetujemo uporabo FFS. Priporočamo kombinacijo kontaktnega in sistemičnega sredstva. Vse rane, velike in majhne so sicer vrata za vstop okužb, zato je nujno poskrbeti za varovanje posevkov pred boleznimi s konvencionalnimi ali

ekološkimi sredstvi za varstvo rastlin. V ekološki pridelavi uporabimo sredstva na podlagi bakra v manjših odmerkih ali osnovne snovi, ki jim dodajamo biostimulante.

- Sredstvom za varstvo rastlin lahko dodajmo pripravke na podlagi aminokislin oziroma biostimulate kot so Algoplasmin, Delfan, Protifert LMW, Amalgerol, Phylgreen, Plantonic, Begreen, Drin, Epin ekstra, Basfoliar, Polyamin... Našteta sredstva povečajo celjenje in regeneracijo poškodovanih tkiv.
- V nadaljevanju sezone priporočamo umirjeno gnojenje z dušikom in intenzivnejše gnojenje s kalijem in kalcijem.
- Vsa dela, tudi kemično varstvo se izvaja le na osušenih vrtinah. V vročem vremenu jih uporabljamo samo v nočnem času zgodaj zjutraj ali pozno zvečer. V vsakem primeru mehanskih poškodb je nujno potrebno opraviti varstvo proti gnilobam in glivam plesnivkam. Registracije dovoljenih sredstev za konvencionalno in ekološko varstvo rastlin najdete na: <https://spletni2.furs.gov.si/FFS/REGSR/> oziroma so zapisana v Tehnoloških navodilih za integrirano pridelavo zelenjave za leto 2026: <https://www.gov.si/teme/integrirana-pridelava/>. V primeru, da ni registriranih primernih konvencionalnih oziroma ekoloških sredstev za varstvo rastlin, v roku 24 ur poškropimo z aminokislinskimi pripravki oziroma biostimulanti, ki imajo stransko delovanje na celjenje ran in vplivajo na obraščaje.

SADJARSTVO

Vsi ukrepi po toči so odvisni od stopnje poškodovanosti, vremenskih razmer v nadaljevanju in predvidenega časa obiranja. Pri večjih poškodovanostih svetujemo posvet s strokovnimi službami. V kolikor je v sadovnjaku še prisotno listje, potem je fungicidom priporočljivo dodajati sredstva za dvig odpornosti na osnovi alg in aminokislin.

Obvestilo za pridelovalce jabolk in hrušk

- V nasadih jablan prizadetih po toči, se jih priporoča dobro pregledati in čimprej zaščititi s pripravkom na osnovi kaptana. Za pomoč in rast ter premagovanje stresa, se lahko doda tekoče gnojilo na osnovi aminokislin ali morskih alg.

Obvestilo za pridelovalce jagod

- V primeru, da je toča prizadela nasad jagod med obiranjem, je potrebno odstraniti močno razbite plodove ter nasad poškropiti z enim od botriticidov, pri čemer se obvezno upošteva karenca. Izkušnje so pokazale, da se poškodbe od toče na trdih zelenih plodovih dobro zacelijo.

Obvestilo za pridelovalce lupinarjev

- Proti stresnim situacijam (toča, sodra ali nizke temperature) priporoča Jurana:
- Čim prej poškropiti s kombinacijo Delfan Plus 1,5 l/ha + Amalgerol Essence 3l/ha + Copfort 3l/ha (varstvo)
- Čez 5-7 dni bi ponovno škropili s kombinacijo Delfan Plus 1,5 l/ha + Folur 3-5 l/ha (odvisno od starosti nasada in faze razvoja) + Optysil 1l/ha. Na ta način dobimo novo listno maso. Tukaj zraven se doda Cephyro 0,5-0,7 kg/ha (to je že varstvo rastlin). Ekološki pridelovalci pa namesto Delfan Plus uporabijo Vegenergy, vse ostalo je enako.
- Metrobova priporočila so, da se v primeru sanacije poškodb po toči ali drugih mehanskih poškodb lahko uporabi za dezinfekcijo ran zelenih poganjkov lupinarjev ali drugih gojenih rastlin Algoplasmin 3-4kg/ha (0,3-0,4 % koncentraciji oz. 0,3 – 0,4 kg/100 l vode) in/ali bakreno gnojilo Cupro 1kg/ha.

Po nekaj dneh 1-3 dni pa za regeneracijo zelenih tkiv in ponovni zagon rasti priporočajo uporabo Algovital 3l-4/ha ali Naturamin 0,5-0,8 kg/ha (višji odmerek za večja drevesa). Ob večjih in-močnejših poškodbah po 7 dneh ponovite.

- Karsia priporoča pripravek Exelgrow 1 l/ha

VINOGRADNIŠTVO

Katere ukrepe, ki jih bomo izvedli po neurju s točo v poškodovanih vinogradih so v veliki meri odvisni od stopnje poškodovanosti trt. Priporočamo da se v roku 3 dni opravi kemično varstvo vinske trte pred boleznimi in s tem pomaga pospešiti celjenje poškodovanih ran na trsih. Veliko pozitivno vlogo pri tem procesu ima suho in toplo vreme, na katerega bomo očitno morali žal malo počakati... Poskrbeti je potrebno, da bodo novo izraslo listje in mladike vseskozi kakovostno zavarovani z slojem preventivnih fungicidov . Priporoča se uporaba fito farmaceutskih sredstev z aktivno snovjo folpan in listnih gnojil, ki vsebujejo hladno stiskane morske alge in aminokislino. Uporabljajte normalne ali običajne koncentracije. Vsi nadaljnji ukrepi so prilagojeni stopnji poškodovanosti in se rešujejo s pristojnim kmetijskim svetovalcem. **Pri zelo poškodovanih** trtah, kjer ni ostalo nobenega listja je koristno usmeriti ukrepe v pripravo lesa za naslednje leto, oz. spodbujati rast novega lesa. To pomeni, da poškodovane rozge izrežemo lahko skrajšamo do nepoškodovanosti lesa, na osnovi trte pa pustiti vsaj po 2 primerni mladiki za bodoči rodni les v naslednjem letu, ostale poganjke pa prikrajšati na 2-3 členka. Pri izvajanju zaščite opozarjamo, da mora biti listje pred izvedbo aplikacije **osušeno**.

Pri zaščiti vinske trte imajo prednost **prepravki, ki vsebujejo a.s. folpet** (Folpan 80 WG, Folpan Gold, Mikal flash in podobni). V tem primeru priporočamo tudi **dodajanje foliarnih gnojil** kot so Protifert LMW, Algoplasmin, Basfoliar aktiv, Drin, Amalgerol in podobnih.

Pred uporabo posameznih kombinacij pripravkov in foliarnih gnojil je potrebno v navodilih za uporabo preveriti mešanje zaradi morebitnega pojava fitotoksičnosti!

Več informacij je na povezavi KGZS Zavod NM: <https://www.kmetijskizavod-nm.si/aktualno/varstvo-vinske-trte-2026-05-14>

V primeru dodatnih vprašanj nas pokličite za nasvet. Naše telefonske številke so objavljene na spletni strani zavoda: <https://www.kmetijskizavod-nm.si/kontakti>

Pripravili: Mateja Strgulec, Natalija Pelko, Urška Cvelbar in Jernej Martinčič